

21 Ιανουαρίου, 1992

[ΠΙΚΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ/στές]

LOUIS TOURIST AGENCY LTD.,

Εφεσελιόντες-Καθ' ων η αίτηση,

v.

ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΗΛΙΑ,

Εφεσίβλητης-Αιτήτριας.

(Υπόμνημα Αρ. 256).

Σύμβαση Εργασίας — Εξαναγκασμός εργοδοτούμενου σε παραίτηση από τον εργοδότη του με απειλές να τον κατηγορήσει για ποινικό αδίκημα — Ισοδυναμεί με παράνομο τερματισμό απασχόλησης — Άρθρο 7(1) του Περί Τερματισμού Απασχόλησεως Νόμου, 1967 (Ν. 24/67).

5

Σύμβαση Εργασίας — Παράνομος τερματισμός απασχόλησης — Αποζημιώσεις με βάση τον περί Τερματισμού Απασχόλησεως Νόμο — Το μέτρο των αποζημιώσεων δεν συναρτάται με αυτό που καθορίζεται από το Κεφ. 149 και γενικά τις αρχές του δικαίου των συμβάσεων, αλλά επαφίεται στην απόλυτη κρίση του Διαιτητικού Δικαστηρίου.

10

Απειπόληση δικαιώματος (waiver) — Μπορεί να τεκμηριωθεί από την συμπεριφορά του δικαιούχου εφόσον υποδηλώνει αναμφισβήτητα (unequivocally) εγκατάλειψη του δικαιώματος.

Η εφεσίβλητη εργαζόταν σε ξενοδοχείο της εφεσελιούσας στην ανώτερη βαθμίδα του Τμήματος Υποδοχής (Receptionist A). Μεταξύ των καθηκόντων της ήταν η παραλαβή των μετρητών του ταμείου του καταστήματος πωλήσεως δώρων του ξενοδοχείου κάθε βράδυ από την υπεύθυνη του καταστήματος. Στις 2.10.85 η υπεύθυνη του καταστήματος παρέδωσε στην εφεσίβλητη τα μετρητά και την ταμειακή κατάσταση που ετοίμασε που έδειχνε το ποσό να ανέρχεται σε ΛΚ102,22 σεντ. Επειδή η συνάδελφος της εφεσίβλητης βιαζόταν να αναχωρήσει δεν ακολουθήθηκε η νομομαμένη διαδικασία καταμέτρησης του παραδοθέντος ποσού. Κατά το πέρας της εργασίας της, η εφεσίβλητη προέβη σε έλεγχο της ταμειακής κατάστασης και ανεύρε ότι έλειπε ποσό ΛΚ10 το οποίο συμπλήρωσε με δικιά της χρήματα. Την επαύριο η συνάδελφος της την πληροφόρησε ότι είχε πλεόνασμα ΛΚ10 το οποίο της επέστρεψε. Μετά το επεισόδιο αυτό ασκήθηκε στην εφεσίβλητη σοβαρή πίεση από την εφεσελιούσα να υποβάλει παραίτηση από την εργασία της. Η πίεση συνίστατο σε απειλές ότι θα καταγγελλόταν για οικειοποίηση του

15

20

25

30

5 ποσό των ΑΚ10, πράγμα που συνιστούσε σοβαρό ποινικό αδίκημα, και ότι σε περίπτωση τέτοιας καταγγελίας η φήμη της θα αμυν-
 10 ρωνόταν ανεξάρτητα από την έμβαση της ποινικής υπόθεσης. Επι-
 πλέον της αναφερόταν ότι σε τέτοια περίπτωση η προσωπική
 15 απασχόλησης της σε άλλες ξενοδοχειακές μονάδες θα μειωνόταν
 σημαντικά. Μετά από τις πιέσεις αυτές η εφεσίβλητη παρατήθηκε
 τελικά από τη θέση της στα πλαίσια διακανονισμού με την εφε-
 20 σείουσα να μην δοθεί συνέχεια στην υπόθεση. Κατά τον χρόνο της
 παραίτησης της η εφεσίβλητη είχε συμπληρώσει επταετή απασχό-
 ληση στην εφεσείουσα.

15 Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών βρήκε ότι η διαγωγή της
 εφεσείουσας ήταν τέτοια ώστε η παραίτηση της εφεσίβλητης να μην
 είναι οικειοθελής αλλά να ισοδυναμεί με παράνομη απόλυσή της
 σύμφωνα με το άρθρο 7(1) του περί Τεματισμού Απασχολήσεως
 20 Νόμου, 1967 (Ν 24/67), και επιδίκασε σ' αυτή ΑΚ3.000 πλέον
 ΑΚ368 αποζημίωση αντί προειδοποίησης. Η εφεσείουσα ισχυρί-
 σθηκε κατ'έφεση ότι από τα γεγονότα διαφαινόταν ότι η εφεσίβλη-
 τη είχε αποποιηθεί του δικαιώματος της να ζητήσει αποζημιώσεις
 25 από την εφεσείουσα (waiver) και ότι οι αποζημιώσεις που επιδικά-
 σθηκαν ήταν υπερβολικές.

Αποφασίσθηκε ότι:

25 (α) Απεμπόληση δικαιώματος (waiver) μπορεί να τεκμηριωθεί
 από την συμπεριφορά του δικαιούχου μόνο εφ' όσον αυτή υποδη-
 λώνει αναμφισβήτητα (unequivocally) εγκατάληψη του δικαιώμα-
 30 τος. Στην προκείμενη περίπτωση δεν είχε διαφοροποιηθεί η κατά-
 σταση πραγμάτων ώστε να τίθεται θέμα εξαγωγής συμπεράσματος
 συμβιβασμού της εφεσίβλητης με νέα κατάσταση πραγμάτων που
 να αποκαλύπτει εγκατάληψη δικαιώματος και γι' αυτό η υποβολή
 παραίτησης από την εφεσίβλητη δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι
 35 ισοδυναμούσε με απεμπόληση δικαιώματος (waiver).

35 (β) Το κριτήριο της αποζημίωσης βάσει του άρθρου 4 του Ν.
 24/67 δεν συναρτάται με το συμβατικό που καθορίζεται από τον
 περί Συμβάσεως Νόμο, Κεφ. 149, και γενικά τις αρχές του δικαίου
 40 διάρρηξης της συμφωνίας, δηλ. ζημιά που έπεται κατά λογική πρόβλεψη της
 διάρρηξης των συμφωνιών, αλλά επαφίεται το θέμα των αποζημιώ-
 σεων στην απόλυτη κρίση του διαιτητικού δικαστηρίου, με μόνο
 περιορισμό εκείνο του άρθρου 3 του Πίνακα ότι δηλ. η αποζημίω-
 45 ση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ημερομίσθια δύο ετών. Στην πα-
 ρούσα περίπτωση το ποσό που είχε επιδικασθεί από το ΔΕΔ με κα-
 νένα μέτρο δεν μπορούσε να κριθεί υπερβολικό.

Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Western Excavating (EDD) Ltd v. Sharp [1978] 1 All E.R. 713

L.B. Co. Ltd v. Efstathiou (1989) 1 C.L.R. 448

Alouet Clothing v. Athanassiou (1988) 1 C.L.R. 626

Υπόμνημα.

Υπόμνημα από το Δικαστή του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών αναφορικά με απόφασή του στην υπόθεση 5
Αρ. 215/86 που δόθηκε στις 23 Μαΐου, 1988 με την οποία επιδικάστηκε στην αιτήτρια το ποσό των £3.000.- αποζημίωση για τερματισμό απασχόλησης υπαιτιότητα των εργοδοτών και το ποσό των £368.- αποζημίωση αντί προειδοποίησης. 10

N. Παπαευσταθίου, για τους εφεσείοντες.

M. Μαθηκολώνης, για την εφεσίβλητη.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής κ. Γ. Μ. Πικής -

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Το Διαιτητικό Δικαστήριο βρήκε ότι οι 15
εφεσείοντες οι οποίοι διαχειρίζονται αλυσίδα ξενοδοχείων, οι εργοδότες της εφεσίβλητης, υπαλλήλου τους στο ξενοδοχείο ΚΑΡΠΑΣΙΑΝΑ, την κατηγορήσαν άδικα ότι οικειοποιήθηκε από το ταμείο που ήταν υπεύθυνη να επιβλέπει ποσό £10.- και στη συνέχεια άσκησαν ασφυκτική 20
πίεση για να την εξαναγκάσουν σε παραίτηση, προσφεύγοντας σε απαράδεκτα μέσα και μεθόδους. Παρά την ανίχνευση των πραγματικών περιστατικών σε σχέση με την ανισοσχέλια σε ταμείο που παραδόθηκε στην εφεσίβλητη, την απείλησαν με ποινικά μέτρα υπογραμμίζοντας τις επιπτώσεις που θα είχε η καταγγελία για τη μελλοντική εργοδότηση της σε μια προσπάθεια εξαναγκασμού της σε παραίτηση. 25

Σύμφωνα με τα ευρήματα του πρωτόδικου δικαστηρίου το επεισόδιο που οδήγησε στην αποχώρηση της εφεσίβλητης από την υπηρεσία των εφεσειόντων προέκυψε ως εξής:- 30

- Ήταν μεταξύ των καθηκόντων της εφεσιβλήτου όταν εκτελούσε νυκτερινή βάρδεια, η παραλαβή του ταμείου του καταστήματος πωλήσεων δώρων, το οποίο έκλειε γύρω στις 9.00 μ.μ. Τη συγκεκριμένη νύκτα (2/10/85) η
- 5 υπεύθυνος του καταστήματος παρέδωσε στην εφεσιβλήτη τα μετρητά στο ταμείο και την ταμιακή κατάσταση που ετοίμασε που έδειχνε τα μετρητά στο ταμείο να ανέρχονται σε £102,22 σ. Η συνάδελφος της εφεσιβλήτης βιαζόταν να αναχωρήσει και γι' αυτό δεν ακολουθήθηκε η νενο-
- 10 μισμένη διαδικασία καταμέτρησης του παραδοθέντος ποσού. Κατά το πέρας της εργασίας της, περί τις 11.00 μ.μ., και πριν αποχωρήσει, η εφεσιβλήτη προέβη σε έλεγχο της ταμιακής κατάστασης και ανεύρε ότι έλειπε ποσό £10.- Συμπλήρωσε το ποσό με δικά της χρήματα και αποχώρησε. Την επαύριο η συνάδελφος της την πληροφόρησε ότι είχε πλεόνασμα £10.- που αντιπροσώπευε το ποσό που έπρεπε να της είχε παραδοθεί την προηγούμενη νύκτα, το οποίο και της παρέδωσε. Έλεγχος ο οποίος διεξήχθη από
- 15 το τμήμα ελέγχου των εφεσειόντων έφερε σε φως τα δραματισθέντα, γεγονός που δημιούργησε ερωτηματικά στον αρμόδιο του τμήματος για την προσήλωση της εφεσιβλήτης στο καθήκον, οπότε αν σύστησε στο διευθυντή του ξενοδοχείου την απόλυση της. Ο τελευταίος εισηγήθηκε όπως το θέμα αφηθεί κοντά του για την εξασφάλιση της
- 20 απομάκρυνσης της εφεσιβλήτης χωρίς προστριβές και συνέπειες. Στη συνέχεια την κατηγορήσε για οικειοποίηση του ποσού των £10.- επισημαίνοντας ότι αυτό συνιστούσε ποινικό αδίκημα και ότι η διάπραξη του θα καταγγελλόταν στις αστυνομικές αρχές, γεγονός που θα την καθι-
- 25 στούσε ποινικά υπεύθυνη, αφενός, και θα αμαύρωνε, ανεξάρτητα από την έκβαση της ποινικής υπόθεσης, το όνομα της, αφετέρου, γεγονός που θα είχε δυσμενείς συνέπειες στις προοπτικές απασχόλησης της σε άλλες ξενοδοχειακές μονάδες. Μετά από επταετή υπηρεσία η εφεσιβλήτη είχε
- 35 ανελιχθεί στην ανώτατη βαθμίδα του Τμήματος Υποδοχής όπου υπηρετούσε (Receptionist A) και ήταν απρόθυμη να εγκαταλείψει την εργασία της. Όπως ανέφερε όμως σε επιστολή της της 27/11/1985 η διαγωγή των εργοδοτών της δεν της άφησε άλλη εκλογή από του να αποχωρήσει από
- 40 την εργασία της. Η πλειση η οποία ασκήθηκε δεν περιορί-

στημε μόνο στην προφορική προτροπή του Διευθυντή να παραιτηθεί "προς το συμφέρον της", αλλά επιτάχισε με την επιστολή της 16/10/1985 με την οποία την πληροφορούσαν ότι το περιστατικό το οποίο επισυνέβη "την βαρύνει αφάνταστα" και ότι η εμπιστοσύνη των εργοδοτών προς το άτομο της είχε εκπέσει κάτω του μηδενός. Επωδός της επιστολής ήταν η προτροπή για την παραίτηση της εργοδοτούμενης προς φιλικό διακανονισμό του προκύψαντος θέματος και αποφυγή δυσάρεστων συνεπειών.

Το δικαστήριο έκρινε ότι η διαγωγή των εργοδοτών δεν άφηνε άλλη εκλογή στην εφεσίβλητη από την αποχώρησή της. Υπό το φως αυτών των δεδομένων το δικαστήριο θεώρησε ότι η απασχόληση τερματίστηκε υπαιτιότητα των εργοδοτών βάσει του άρθρου 7 (1) του Περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νόμου του 1967 (Ν 24/67) και απένευμε σ' αυτή £3.000.- αποζημίωση, πλέον £368.- αποζημίωση αντί προειδοποίησης.

Στο πρωτόδικο δικαστήριο οι εργοδότες πρόβαλαν δύο διαζευκτικές υπερασπίσεις:-

(α) Επίδειξη διαγωγής εκ μέρους του εργοδοτούμενου ασυμβίβαστης με τη σχέση εργοδότη-εργοδοτούμενου, που παρέχει στον εργοδότη δικαίωμα τερματισμού της απασχόλησης, βάσει του άρθρου 5 του Ν 24/67, και

(β) Οικειοθελή αποχώρηση της εφεσίβλητης.

Ενόψει των ευρημάτων του Διαιτητικού Δικαστηρίου η έφεση περιορίστηκε στη διαζευκτική θέση των εφεσειόντων ότι η αποχώρηση της εφεσίβλητης υπήρξε οικειοθελής. Η συνέχιση της εργασίας της για το χρόνο ο οποίος μεσολάβησε μεταξύ της απεργίας, όπως έκρινε το δικαστήριο, διαγωγής των εργοδοτών η οποία θα μπορούσε να δικαιολογήσει την εργοδοτούμενη να αποχωρήσει από την εργασία της βάσει του άρθρου 7 (1), τεκμηριώνει, όπως εισηγήθηκαν οι εφεσεύοντες, αποποίηση (waiver) του δικαιώματος του εργοδοτούμενου να τερματίσει την απασχόληση του εξαιτίας της διαγωγής των εργοδοτών του.

Προς υποστήριξη των θέσεων τους έγινε αναφορά ιδιαίτερα στην απόφαση του αγγλικού δικαστηρίου *Western Excavating (ECC) Ltd v. Sharp* [1978] 1 All E.R. 713 και του Εφετείου στην *L.B. Co. Ltd v. Efsthathiou* (1989) 1 5 C.L.R. 448.

Απεμπόληση δικαιώματος (*waiver*) μπορεί να τεκμηριωθεί από τη συμπεριφορά του δικαιούχου μόνο εφόσον αυτή υποδηλώνει αναμφισβήτητα (*unequivocally*) εγκατάλειψη του δικαιώματος. Στην προκειμένη περίπτωση δε 10 διαφοροποιήθηκε η κατάσταση πραγμάτων μετά την 16/10/1985 ώστε να τίθεται θέμα εξαγωγής συμπεράσματος συμβιβασμού της εφεσίβλητης με νέα κατάσταση πραγμάτων που να αποκαλύπτει εγκατάλειψη δικαιώματος. Δε 15 διαμορφώθηκε νέα κατάσταση πραγμάτων ώστε να εγείρεται θέμα αποποίησης προϋπάρχοντος δικαιώματος. Η αδικαιολόγητη δυσπιστία των εργοδοτών προς το άτομο της συνέχισε να υφίσταται, καθώς και πίεση για την αποχώρηση της. Η παραίτηση δεν ήταν ποτέ η επιλογή της, αλλά το άμεσο αποτέλεσμα της έναντι της διαγωγής των 20 εργοδοτών.

Το άρθρο 7 (1) του Ν 24/67 δεν εξειδικεύει τη διαγωγή του εργοδότη η οποία καθιστά δικαιολογημένο τον τερματισμό απασχόλησης εκ μέρους του εργοδοτουμένου υπαιτιότι του εργοδότη. Στην *Alouet Clothing v. Athanassiou* 25 (1988) 1 C.L.R. 626, αποφασίστηκε ότι διάρρηξη θεμελιώδους όρου της σύμβασης εργασίας εκ μέρους του εργοδότη συνιστά διαγωγή η οποία εμπίπτει στις πρόνοιες του άρθρου 7 (1) του νόμου. Είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να προσδιοριστεί εξαντλητικά η μεμπτή διαγωγή του εργοδότη στο πλαίσιο του άρθρου 7 (1). Πρέπει όμως η διαγωγή 30 αυτή να είναι εξ αντικειμένου τέτοιας μορφής και χαρακτηριστήρα που να κλονίζει το θεμέλιο της σχέσης εργοδότη-εργοδοτουμένου, είτε λόγω της διάρρηξης θεμελιωδών όρων της σύμβασης εργασίας, ή την επίδειξη εκ μέρους 35 του εργοδότη διαγωγής ασυμβίβαστης με το παραδεκτό πλαίσιο σχέσεων εργοδότη-εργοδοτουμένου. Η πρόσφατη ανυπόστατων κατηγοριών εκ μέρους του εργοδότη για τη διάπραξη εγκλήματος και η απειλή για διαπόμπευση του

εργοδοτούμενου συνιστά απαράδεκτη διαγωγή εργοδότη, που δε μπορεί να αναμένεται να γίνεται ανεκτή από τον εργοδοτούμενο. Το εύρημα του δικαστηρίου ότι η διαγωγή των εργοδοτών εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 7 (1) κρίνεται δικαιολογημένο. Επομένως οι εργοδότες ήταν 5 υπόλογοι σε αποζημιώσεις βάσει του άρθρου 3 του Ν 24/67, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 3 του Ν. 92/79 και σύμφωνα με τις διατάξεις του Πρώτου Πίνακα του Νόμου. Η αποζημίωση του εργοδοτούμενου επαφείτα, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Πρώτου Πίνακα του νόμου, 10 στην απόλυτο διακριτική εξουσία του Διαιτητικού Δικαστηρίου. Στην άσκηση της εξουσίας του δικαστηρίου ορίζεται από το ίδιο άρθρο του νόμου, ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι 15 απαριθμούνται, μεταξύ των οποίων και η απώλεια προοπτικής σταδιοδρομίας, στην τερματισθείσα εργασία.

Ο δικηγόρος των εφεσεϊόντων υπέβαλε ότι η αναφορά στην απόφαση στην απώλεια των προοπτικών σταδιοδρομίας δεν τεκμηριώνεται από τα παραδεκτά γεγονότα. Αντίθετα διαφαίνεται ότι η εφεσίβλητη είχε ανελιχθεί στην 20 ανώτατη βαθμίδα στον κλάδο υποδοχής και δε θα μπορούσε να προσβλέπει στο μέλλον σε περαιτέρω ανέλιξη. Προσεκτική εξέταση της απόφασης του πρωτόδικου δικαστηρίου αποκαλύπτει ότι η αναφορά στη σταδιοδρομία της εφεσίβλητης δε συσχετίζεται με τις προοπτικές ανέλιξης 25 της σε ανώτερη θέση αλλά με τη σταθερότητα και τους όρους της εργασίας της. Όπως υπέδειξε ο δικηγόρος της εφεσίβλητου η επανεργοδότηση της εφεσίβλητης υπήρξε ιδιαίτερα δυσχερής. Η εφεσίβλητη παρέμεινε άνεργη για χρονική περίοδο 9 μηνών, γεγονός που της αποστέρησε 30 ποσό £2.650.-, το οποίο θα προσποριζόταν αν η εργασία της δεν τερματιζόταν. Η νέα εργασία την οποία είχε ανεύρει ήταν επίτονη και οι απολαβές της περίπου οι μισές σε σύγκριση με εκείνες που απελάμβανε στην υπηρεσία των 35 εφεσεϊόντων.

Το κριτήριο της αποζημίωσης βάσει του άρθρου 4 του Ν 24/67 δε συναρτάται με το συμβατικό που καθορίζεται από το ΚΕΦ. 149, και γενικά τις αρχές του δικαίου των

συμβάσεων, δηλαδή ζημιά η οποία έπεται κατά λογική πρόβλεψη της διάρρηξης της συμφωνίας. Το θέμα των αποζημιώσεων επαφίεται στην απόλυτη κρίση του Διαιτητικού Δικαστηρίου, με μόνο περιορισμό εκείνο που τίθεται από το άρθρο 3 του Πίνακα, η αποζημίωση να μη υπερβαίνει τα ημερομίσθια δύο ετών (N 92/79). Η υλική ζημιά την οποία υφίσταται από τον τερματισμό ο εργοδοτούμενος είναι αναμφίβολα παράγοντας σχετικός, αλλά όχι ο μόνος ο οποίος λαμβάνεται υπόψη.

- 10 Η διαγωγή των μερών είναι άλλος σχετικός παράγοντας, όπως συνάγεται από την παράγραφο 4 (δ) του Πίνακα. Η απαρίθμηση των παραγόντων, που είναι σχετικοί με την αποζημίωση, θα ήταν αντινομική προς τον απόλυτο χαρακτήρα της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου.
- 15 Ότι μπορεί να λεχθεί με βεβαιότητα, υπό το φως των ευρημάτων του πρωτόδικου δικαστηρίου, είναι ότι η αποζημίωση των £3.000.- δεν κρίνεται με κανένα μέτρο υπερβολική.

- 20 Κανένας λόγος δεν έχει καταδειχθεί στην προκείμενη περίπτωση που να δικαιολογεί επέμβαση με την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του πρωτόδικου δικαστηρίου.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.